

АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

© 2015 НАЗАРЕНКО І. М.

УДК 631.11:330.322:65.011.47(477)

Назаренко І. М.

Аналіз інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств регіонів України

Мета написання статті полягає в дослідженні інвестиційного забезпечення сільського господарства України, виокремленні ключових проблем і визначенні перспективних напрямків удосконалення з урахуванням спектру ризиків, характерних для сучасного інвестиційного середовища країни. Узагальнено чинники негативного впливу на інвестиційне середовище економіки країни, які є основою утворення ризиків, пов'язаних з інвестиційною діяльністю. Проаналізовано обсяги іноземного інвестування та капітального інвестування в сільське господарство. Визначено рейтинг регіонів України за рівнем інвестування. Детально проаналізовано динаміку капітальних інвестицій в аграрний сектор Сумської області, а також проведено SWOT-аналіз інвестиційної привабливості підприємства даного регіону. Узагальнено зарубіжний досвід з питань залучення інвестицій. Визначено, що в умовах державного та регіонального дефіциту фінансових ресурсів сільськогосподарські підприємства самофінансують капітальні інвестиції. Тому з метою підвищення інвестиційної привабливості в країні окреслено основні пріоритети вдосконалення інвестиційної політики на рівні держави, регіону та підприємства.

Ключові слова: джерела фінансування, інвестиції, капітальні інвестиції, іноземні інвестиції, рейтинг

Рис.: 3. **Табл.:** 4. **Бібл.:** 19.

Назаренко Інна Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент, кафедра економічного контролю та аудиту, Сумський національний аграрний університет (вул. Кірова, 160, Суми, 40021, Україна)

Email: innan778@ukr.net

УДК 631.11:330.322:65.011.47(477)

UDC 631.11:330.322:65.011.47(477)

Назаренко И. Н. Анализ инвестиционного обеспечения сельскохозяйственных предприятий регионов Украины

Цель написания статьи заключается в исследовании инвестиционного обеспечения сельского хозяйства Украины, выделении ключевых проблем и определении перспективных направлений совершенствования с учетом спектра рисков, характерных для современной инвестиционной среды страны. Обобщены факторы негативного влияния на инвестиционную среду экономики страны, которые являются основой образования рисков, связанных с инвестиционной деятельностью. Проанализированы объемы иностранного инвестирования и капитального инвестирования в сельское хозяйство. Определен рейтинг регионов Украины по уровню инвестирования. Подробно проанализирована динамика капитальных инвестиций в аграрный сектор Сумской области, а также проведен SWOT-анализ инвестиционной привлекательности предприятий данного региона. Обобщен зарубежный опыт по вопросам привлечения инвестиций. Определено, что в условиях государственного и регионального дефицита финансовых ресурсов сельскохозяйственные предприятия самофинансируют капитальные инвестиции. Поэтому с целью повышения инвестиционной привлекательности в стране очерчены основные приоритеты совершенствования инвестиционной политики на уровне государства, региона и предприятия.

Ключевые слова: источники финансирования, инвестиции, капитальные инвестиции, иностранные инвестиции, рейтинг

Рис.: 3. **Табл.:** 4. **Библ.:** 19.

Назаренко Инна Николаевна – кандидат экономических наук, доцент, кафедра экономического контроля и аудита, Сумской национальный аграрный университет (ул. Кирова, 160, Сумы, 40021, Украина)

Email: innan778@ukr.net

Nazarenko I. M. Analyzing the Investment Support of Agricultural Enterprises in Ukrainian Regions

The aim of this article is to study the investment support of agriculture in Ukraine, identify the key problems and determine promising directions for its improvement in view of the spectrum of risks specific to the modern investment environment of the country. The factors of negative impact on the investment environment of the national economy, which are the basis for forming risks associated with investment activities, have been generalized. The volumes of foreign investment and capital investment in agriculture have been analyzed. The ranking of the Ukrainian regions in terms of investment in the agricultural sector of the Sumy region has been determined as well as SWOT-analysis of investment attractiveness of the region has been carried out. The international experience in attracting investments has been summarized. It has been determined that under conditions of deficit of the state and regional financial resources, agricultural enterprises are self-financing the capital investments. Therefore, in order to increase the investment attractiveness of the country the main priorities of improving the investment policy at the level of the state, regions and enterprises have been outlined.

Keywords: sources of financing, investments, capital investments, foreign investment, ranking

Pic.: 3. **Tabl.:** 4. **Bibl.:** 19.

Nazarenko Inna M. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Department of Economic Control and Audit, Sumy National Agrarian University (vul. Kirova, 160, Sumy, 40021, Ukraine)

Email: innan778@ukr.net

Вступ. Аграрний сектор України – важливий локомотив розвитку економіки. Сільське господарство нашої країни функціонує і розвивається в досить складних

політико-економічних умовах. Перед сільськогосподарськими товаровиробниками постійно постає питання пошуку джерел фінансування виробничо-господарської

діяльності, резервів оновлення матеріально-технічного забезпечення. Наразі суб'єкти господарювання даної галузі суттєво відчувають гостру нестачу фінансових ресурсів. Тому з метою ефективного розвитку аграрний сектор потребує значних інвестиційних надходжень.

Доцільно зазначити, що дана галузь народного господарства має потужний природно-ресурсний потенціал, що сприяє підвищенню її інвестиційної привабливості, але характер змін, які постійно відбуваються в економіці, створює сприятливі умови для виникнення ризиків, характерних для зниження пріоритетності інвестиційної діяльності в Україні.

Фундаментальну теоретичну платформу з питань інтерпретації категорій «інвестиції» та «інвестиційна діяльність» сформували класики політичної економії К. Маркс, Д. Рікардо, Ж. Б. Сей, А. Сміт, Й. Шумпетер та інші.

Сучасні актуальні аспекти та проблеми інвестиційної діяльності висвітлені в наукових працях М. Я. Дем'яненка, П. Т. Саблука, П. Т. Стецюка, А. Г. Шморгуна, М. П. Майданевича, Г. В. Спаського та інших.

У зв'язку з тим, що в умовах сьогодення постійно відбуваються різноаспектні процеси, які негативно впливають на економіку, проблематика інвестиційного забезпечення діяльності аграрних підприємств є актуальним питанням для дослідження.

Мета написання статті полягає в дослідженні інвестиційного забезпечення сільського господарства України, виокремленні ключових проблем та визначенні перспективних напрямків удосконалення з урахуванням спектру ризиків, характерних для сучасного інвестиційного середовища країни.

Основні результати дослідження. Згідно з Законом України «Про інвестиційну діяльність», інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, внаслідок чого створюється прибуток (доход) або досягається соціальний ефект.

Інвестиційна діяльність здійснюється на основі:

- інвестування, здійснюваного громадянами, недержавними підприємствами, господарськими асоціаціями, спілками і товариствами, а також громадськими і релігійними організаціями, іншими юридичними особами, заснованими на колективній власності;
- державного інвестування, зокрема державної підтримки реалізації інвестиційних проектів, здійснюваного органами державної влади за рахунок коштів бюджетів, позабюджетних фондів і позичкових коштів, а також державними підприємствами, установами за рахунок власних і позичкових коштів;
- інвестування, здійснюваного органами місцевого самоврядування;
- іноземного інвестування, здійснюваного іноземними громадянами, юридичними особами та державами;
- спільного інвестування, здійснюваного громадянами та юридичними особами України, іноземних держав [9].

Інвестування в аграрний сектор економіки нашої країни – актуальне питання, яке знаходиться в межах

широкого кола інтересів зарубіжних і вітчизняних інвесторів.

Інвестори, що виявляють зацікавленість до сільського господарства України, володіють багатим досвідом роботи в інших країнах, який можливо застосувати. Головним фактором привабливості для них є земля, яка в Україні істотно вирає за якістю й вимагає у два-три рази менше добрив і техніки на гектар, аніж європейський ґрунт. Застосування технологій, апробованих у Європі, в даних умовах дасть максимальний і швидкий ефект [1].

В сучасних умовах господарювання помітною стає тенденція зниження інвестиційної привабливості економіки України. Така ситуація складається внаслідок комплексної взаємодії негативних чинників на інвестиційне середовище (рис. 1).

Відповідно, перелік зазначених чинників сприяє утворенню ризиків, пов'язаних з інвестиційною діяльністю в Україні (табл. 1).

Ю. О. Лупенко зазначає, що інвестиційні процеси у сільському господарстві останнім часом різко загальмувалися внаслідок скорочення фінансових можливостей інвесторів і держави. Відновлення позитивної динаміки інвестицій вимагає радикальних заходів щодо підвищення інвестиційної привабливості галузі та якнайшвидшої макроекономічної стабілізації у державі [8].

На думку М. Ю. Кожем'якіна, інвестиційне відродження аграрного сектора економіки може бути прискорене за умови обґрунтованого підходу до визначення пріоритетних напрямів використання коштів інвестиційного призначення. В умовах обмеженості джерел фінансування інвестиційні ресурси слід першочергово спрямовувати на розвиток тих галузей та виробництв, від яких на сучасному етапі можна одержати більший ефект із коротшим строком окупності, а також які спрямовані на розв'язання гострих проблем сільського господарства [7].

У 2015 р. в економіку України іноземні інвестиції надходили з 133 країн світу, а саме: з країн ЄС із початку року внесено 33 154,9 млн дол. США інвестицій (77,4 % загального обсягу акціонерного капіталу), з інших країн світу – 9696,4 млн дол. США (22,6 %).

Додесятки основних країн-інвесторів, на які припадає більше 83 % загального обсягу прямих інвестицій, входять: Кіпр – 12 274,1 млн дол. США, Німеччина – 5489,0 млн дол. США, Нідерланди – 5108,0 млн дол. США, Російська Федерація – 2685,6 млн дол. США, Австрія – 2354,3 млн дол. США, Велика Британія – 1953,9 млн дол. США, Британські Віргінські Острови – 1872,6 млн дол. США, Франція – 1539,2 млн дол. США, Швейцарія – 1371,2 млн дол. США та Італія – 966,6 млн дол. США [4].

За період з 2001 по 2014 рр. обсяги іноземних інвестицій в економіку України збільшилися на 41 360 738,9 млн дол. США. Відповідно, помітною є тенденція зростання рівня іноземного інвестування в сільське господарство (у 2014 р. на 506 437,7 млн дол. США більш аніж у 2001 р.). Однак частка інвестування в аграрний сектор є досить мізерною.

Загальний обсяг капітальних інвестицій у сільське господарство має тенденцію до збільшення. Так, у 2014 р. даний показник склав 18 388 млн грн, що на 7077 млн грн більше ніж у 2010 р.

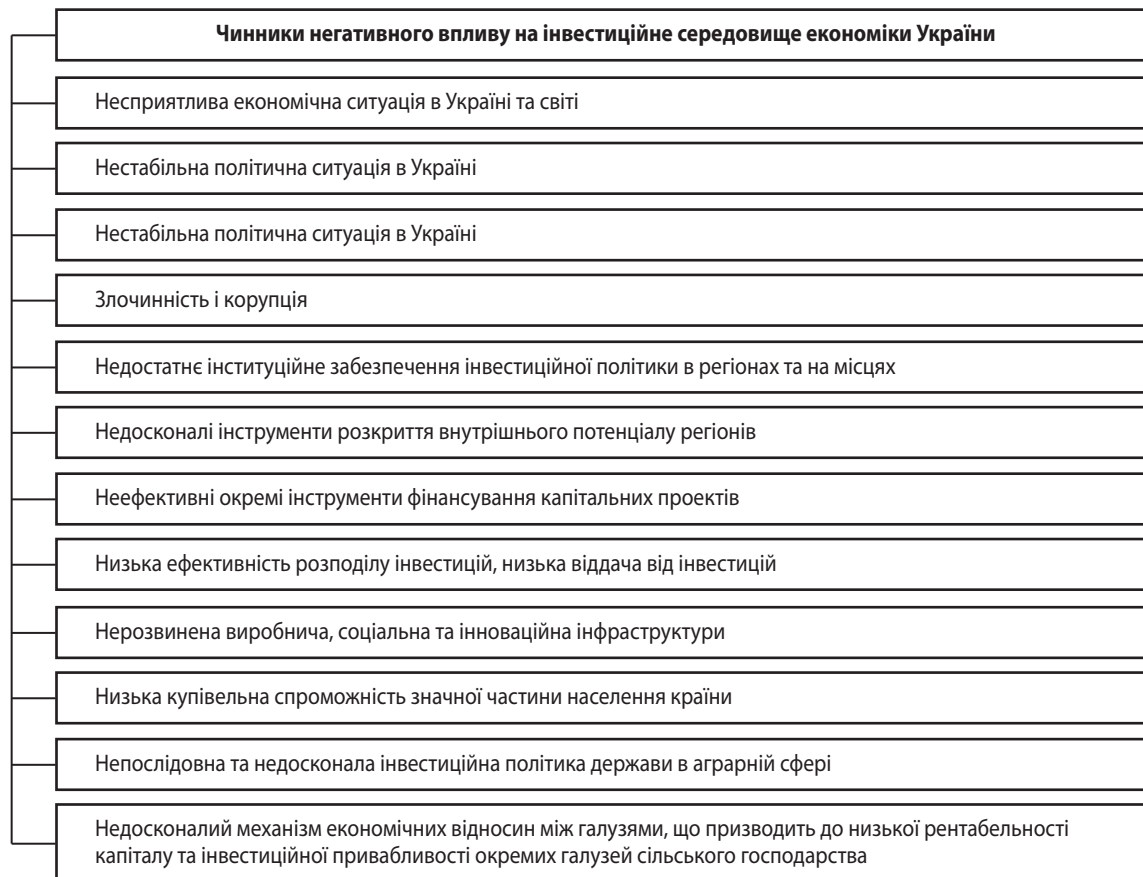

Рис. 1. Чинники негативного впливу на інвестиційне середовище економіки України

Джерело: складено на основі джерел [6; 10; 18; 19].

Таблиця 1

Перелік характерних ризиків для інвестиційної діяльності в Україні

Сфера ризику	Перелік ризиків
1	2
Правова	Корупція
	Незахищені права власності, рейдерство
	Централізація влади – неможливість регіонів конкурувати у сфері залучення інвестицій
	Примус бізнесу до покриття фінансових проблем регіону під приводом його залучення до вирішення соціальних питань
	Тиск на бізнес з боку органів влади
	Неврегульованість питання державно-приватного партнерства
	Часті зміни законодавства
	Невиконання законів
	Незавершеність законотворчого процесу та неможливість втілення прийнятих законів
Економічна	Брак реформ у сфері ринку землі
	Монополізація економіки
	Низька платоспроможність значної частини населення
	Низький попит на внутрішньому ринку
	Низький попит на зовнішніх ринках
	Низький рівень ділової активності
	Залежність виробництва від тимчасових коливань попиту
	Залежність виробництва від природних ресурсів
Тінізація економічних відносин	

1	2
Фінансова	Податкове навантаження
	Дефіцит державного бюджету
	Високі кредитні ставки
	Неповернення ПДВ
Інші (політична, соціальна)	Політична нестабільність
	Безробіття
	Низька кваліфікація випускників управлінських та маркетингових спеціальностей
	Брак часових та фінансових ресурсів для підвищення кваліфікації працівників на підприємствах
	Низький рівень володіння молоді іноземними мовами
	Слабкий розвиток інфраструктури
	Погана екологічна ситуація

Джерело: складено автором за матеріалами [10]

В загальній структурі капітальних інвестицій в економіці України частка капітальних інвестицій в сільське господарство незначна, але з кожним роком відбувається поступове зростання (в 2010 р. – 5,98 %; в 2011 р. – 6,43 %; в 2012 році – 6,49 %; 2013 р. – 6,96 %; в 2014 р. – 8,38 %), що є позитивним фактором.

Прямі іноземні інвестиції та капітальні інвестиції нерівномірно розподіляються поміж регіонами України. З метою чіткого уявлення в табл. 2 представлено рейтинг регіонів України за рівнем інвестування в сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг.

Таблиця 2

**Рейтинг регіонів України за рівнем інвестування в сільське господарство,
мисливство та надання пов'язаних із ними послуг**

Прямі іноземні інвестиції			Капітальні інвестиції		
Область	Обсяг іноземних інвестицій в сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг, тис. дол. США	Рейтинг станом на 31.12.2014 р.	Область	Капітальні інвестиції в сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг, тис. грн	Рейтинг станом на 31.12.2014 р.
1	2	3	4	5	6
м. Київ	105 047,0	1	Київська	1 593 666,0	1
Київська	97 477,9	2	Полтавська	1 568 230,0	2
Івано-Франківська	78 080,3	3	Вінницька	1 528 062,0	3
Львівська	40 522,9	4	Дніпропетровська	1 323 624,0	4
Вінницька	31 225,1	5	Кіровоградська	1 259 610,0	5
Дніпропетровська	28 365,7	6	Черкаська	1 148 333,0	6
Рівненська	21 270,4	7	Харківська	918 938,0	7
Харківська	21 241,1	8	Одеська	852 161,0	8
Черкаська	20 726,0	9	Чернігівська	820 852,0	9
Хмельницька	17 527,3	10	Хмельницька	814 944,0	10
Житомирська	16 548,9	11	Сумська	814 875,0	11
Херсонська	15 973,0	12	Миколаївська	709 594,0	12
Волинська	14 612,6	13	Херсонська	661 025,0	13
Донецька	11 550,2	14	Запорізька	603 509,0	14
Чернівецька	10 108,4	15	Тернопільська	586 936,0	15

Закінчення табл. 2

1	2	3	4	5	6
Кіровоградська	9 174,4	16	Житомирська	503 479,0	16
Сумська	8 416,2	17	м. Київ	455 402,0	17
Полтавська	7 698,9	18	Львівська	447 934,0	18
Тернопільська	7 635,5	19	Івано-Франківська	374 530,0	19
Запорізька	7 123,4	20	Донецька	321 349,0	20
Одеська	5 732,9	21	Волинська	285 099,0	21
Чернігівська	5 423,4	22	Рівненська	284 596,0	22
Миколаївська	3 659,1	23	Чернівецька	271 108,0	23
Луганська	3 029,9	24	Луганська	199 023,0	24
Закарпатська	2 032,6	25	Закарпатська	41 196,0	25

Джерело: розраховано автором за матеріалами [11; 12; 13; 14; 15; 16; 17]

Аналіз вищенаведених показників прямо чи опосередковано дає підстави стверджувати, що найбільша частина прямих іноземних інвестицій акумульована в м. Київ (17,79 %), Київській області (16,52 %) та Івано-Франківській області (13,23 %). На Миколаївську, Луганську та Закарпатську області в іноземному інвестиційному забезпеченні припадає найменша частка (0,62 %; 0,51 % та 0,34 % відповідно).

Відносно капітальних інвестицій в сільському господарстві, найбільша частка належить Київській області (8,67 %), Полтавській області (8,53 %) та Вінницькій області (8,31 %), а найменша частка – Чернівецькій (1,47 %), Луганській (1,08 %) та Закарпатській (0,22 %) областям.

Дані показники дають підстави констатувати, що найнижчий рівень інвестиційної привабливості характерний для Луганської та Закарпатської областей.

У процесі дослідження доцільно акцентувати увагу на Сумській області, оскільки даний регіон є об'єктом детального наукового дослідження.

Так, в 2014 р. за рівнем прямого інвестування даний регіон посів 17 позицію (1,43 % в загальній структурі), відносно капітальних інвестицій – 11 позицію (4,43 % в загальній структурі).

В цілому розмір прямих іноземних інвестицій в сільське господарство, мисливство та надання пов'язаними з ними послуг у Сумській області склав 8416,2 тис. дол. США, що на 7077,7 тис. дол. США більше порівняно з 2000 р.

Динаміка капітальних інвестицій в сільське господарство Сумської області за період 2000–2014 рр. представлена на рис. 2.

Аналіз тенденцій показників рис. 2 свідчить про істотне збільшення капітальних інвестицій в сільське господарство Сумщини в 2014 р., порівняно з 2000 р. (на 795193 тис. грн). Поряд із цим, підстав робити висновок, що інвестиційне середовище даного регіону є сприятливим, не існує.

Одним із головних ризиків для інвесторів у Сумській області є ризик втрати власності. На існування такого ри-

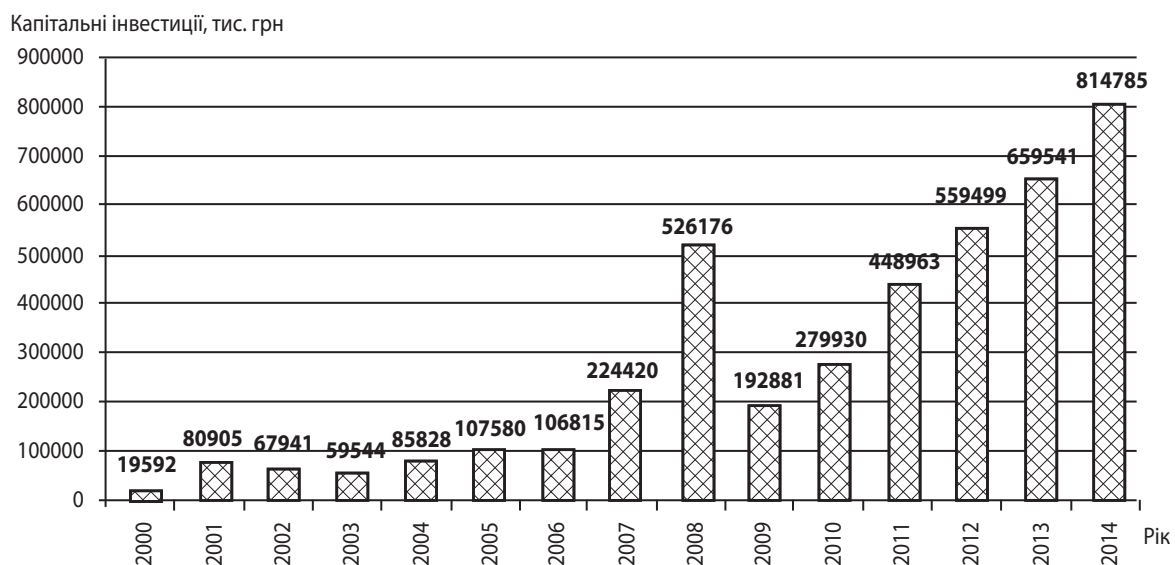

Рис. 2. Динаміка капітальних інвестицій в сільське господарство Сумської області

Джерело: розраховано автором за матеріалами [11; 12; 13; 14; 15; 16; 17]

зику вказали 60 % представників підприємств, опитаних в області [10].

З метою чіткого уявлення відносно інвестиційної привабливості сільського господарства Сумщини доцільно провести SWOT-аналіз та визначити сильні, слабкі сторони, можливості та загрози (табл. 3).

SWOT-аналіз дає підстави стверджувати, що сільське господарство Сумщини є досить вразливою галуз-

зо. Поряд з пріоритетними можливостями та сильними сторонами існує значна кількість слабких сторін та загроз, які можуть виникнути навіть при мінімальному рівні ризиків.

Доцільно наголосити, що на сьогодні однією з найактуальніших проблем інвестиційної політики аграрних підприємств є вибір джерел фінансування капітальних вкладень.

Таблиця 3

SWOT-аналіз інвестиційної привабливості сільського господарства Сумської області

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> ▪ потужний природно-ресурсний потенціал; ▪ наявність вільних земельних ділянок для ведення бізнесу та інвестування; ▪ висока родючість земель; ▪ наявність потужної наукової бази для підготовки фахівців; ▪ кваліфікована робоча сила; ▪ географічне розташування регіону; ▪ сприятливі природно-кліматичні умови 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ низький рівень ділової активності регіону; ▪ часта зміна голів обласної державної та районних адміністрацій; ▪ незадовільний технічний стан доріг; ▪ наявність підприємств-забруднювачів; ▪ використання застарілих технологій; ▪ низький рівень інноваційності сільського господарства; ▪ високий рівень зносу технічних засобів; ▪ низький рівень доходів населення даного регіону; ▪ залежність аграрних підприємств від зовнішніх джерел фінансування; ▪ низький рівень інформаційного забезпечення з питань інвестиційної політики
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> ▪ підвищення ефективності наукового потенціалу сільськогосподарських підприємств; ▪ збільшення обсягів виробництва сільськогосподарської продукції; ▪ підвищення попиту на якісну сільськогосподарську продукцію; ▪ розширення ринків збуту виробленої сільськогосподарської продукції; ▪ удосконалення сільської інфраструктури 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ обмеженість в інвестуванні на внутрішньому ринку; ▪ зниження родючості земель; ▪ скорочення чисельності сільського населення; ▪ низький рівень державної підтримки сільськогосподарських виробників; ▪ недосконала фіскальна політика в даній галузі; ▪ нестабільна економічно-правова політика країни; ▪ незахищеність права власності

Джерело: складено автором

На рис. 3 представлено структуру джерел фінансування капітальних інвестицій Сумської області у 2014 р.

Як свідчать дані рис. 3, найбільша частка капітальних інвестицій фінансується за рахунок власних коштів підприємства та організацій (69,5 %), інших джерел фінансування (17,4 %), а також кредитів банку (7,1 %).

Аналогічна ситуація складається з фінансуванням капітальних інвестицій сільськогосподарських підприємств. Тобто на сьогодні агровиробники повинні самостійно знаходити кошти для фінансування фінансово-господарської діяльності та фінансування капітальних інвестицій. Дані факти негативно впливають на фінансові результати, інвестиційну привабливість та конкурентоспроможність суб'єктів господарювання.

На думку Л. В. Івченко, найприйнятнішим для підприємства є комплексний підхід до вибору джерел фінансування капітальних вкладень. Тоді основною передумовою визначення оптимальної структури таких джерел може бути детальний аналіз: по-перше, можливого обсягу

внутрішніх джерел фінансування капітальних вкладень; по-друге, можливого обсягу залучення додаткових коштів, пов'язаного з подорожчанням капітальних витрат. На сьогодні існує досить широкий вибір можливих джерел фінансування інвестиційних ресурсів підприємства. Однак деякі з них мають багато вад. Обираючи шляхи залучення додаткових інвестицій, підприємство має обирати найоптимальніші, причому не лише ті, що мають більше переваг порівняно з іншими джерелами, а також є найдоцільнішими саме для конкретного підприємства з урахуванням його фінансового стану на сьогодні та прогнозований рівень розвитку на майбутнє [2].

Отже, проведений аналіз дозволяє зробити висновок, що інвестиційна політика країни, зокрема в Сумській області, має значну кількість проблемних питань, які потребують негайного вирішення. З метою вдосконалення інвестиційних процесів в АПК доцільно вивчити зарубіжний досвід відносно даного питання та виокремити пріоритетні напрями, які доцільно впровадити в Україні (табл. 4).

Рис. 3. Структура джерел фінансування капітальних інвестицій підприємств Сумської області у 2014 р.

Джерело: складено автором за матеріалами [5]

Таблиця 4

Зарубіжний досвід залучення інвестицій

Країна	Напрямок розвитку інвестиційного середовища	Характеристика напрямку
Польща	Фінансова та інституційна підтримка	Комплексний підхід до поліпшення інвестиційного середовища; міжнародна співпраця; використання міжнародних джерел фінансування; розвинена інституційна мережа залучення інвестицій; використання широкого спектра інструментів
Туреччина	Диверсифікований підхід до використання стимулів у різних регіонах	Розвинена система стимулювання капіталовкладень; використання диференційованого підходу до розвитку територій; велика увага інноваційному розвитку
Чехія	Розвиток кластерів	Діяльність агентства із залучення інвестицій; використання кластерного підходу; співпраця бізнесу та наукових установ; повна інформаційна підтримка інвесторів; формування заходів стимулювання інвестицій; підтримка наявних інвесторів
Канада	Комплексна підтримка завдяки співпраці бізнесу та органів влади	Системний підхід до залучення інвестицій; розвинений інституційний сектор підтримки; різноманітність програм залучення інвестицій

Джерело: складено автором за даними [3]

Враховуючи факт, що сільське господарство є основою продовольчої безпеки країни, необхідно реалізувати відповідні вдосконалення на кожному рівні управління інвестиційною діяльністю.

На державному рівні необхідно вдосконалити законодавчо-нормативну базу інвестиційної діяльності; впровадити ряд новацій, спрямованих на підтримку підприємств, які самофінансують інвестиційні процеси; змодельувати фундаментальну основу інформаційного супроводу інвестиційних процесів; розробити та впровадити дієві заходи з метою зниження ризиків, які характерні для інвестиційної діяльності України.

На регіональному рівні потрібно покращити інфраструктуру сільських територій; удосконалити інструменти координації сільськогосподарських підприємств з потенційними інвесторами; створити умови для формування сприятливого інвестиційного клімату; здійснити заходи щодо усунення чинників на регіональному рівні, що знижують інвестиційну активність; створити регіональний центр консультування інвесторів, зацікавлених осіб в інвестиційному процесі; сприяти співпраці бізнесу з науковими установами.

На рівні суб'єкта господарювання необхідно проводити та аналізувати результати SWOT-аналізу інвестиційної привабливості підприємства; формувати інвестиційну політику з урахуванням ключових проблемних питань та ризиків, характерних для інвестиційної діяльності; впроваджувати інноваційні інструменти управління тощо.

Висновки і пропозиції. Сільське господарство – важлива складова економіки країни. На сьогодні підприємства даної галузі відчувають нестачу власних фінансових ресурсів для оновлення матеріально-технічного забезпечення. Одним із напрямків технічного переоснащення суб'єктів господарювання аграрної сфери є інвестиційна діяльність. Дія негативних чинників в політико-економічному соціумі країни призводить до утворення ризиків для інвестиційної діяльності. Відповідно, в умовах державного та регіонального дефіцитів фінансових ресурсів сільськогосподарські підприємства самофінансують капітальні інвестиції. Тому з метою підвищення інвестиційної привабливості та вдосконалення інвестиційної політики в країні необхідно впровадити відповідні вдосконалення на рівні держави, регіону та підприємства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гаврилюк О. В. Інвестування в агросектор: ідентифікація та напрями усунення перешкод / О. В. Гаврилюк, Ю. О. Лупенко // *Економіка АПК*. – 2009. – № 6. – С. 63–68.
2. Івченко Л. В. Шляхи залучення додаткових капітальних інвестицій / Л. В. Івченко // *Фінанси, облік і аудит*. – 2012. – № 19. – С. 278–285.
3. Інвестиції – шлях до ефективного економічного розвитку територій: кращі практики, бар'єри та перешкоди і способи їх подолання на прикладі Дніпропетровської та Львівської областей : аналітичне дослідження. – К., 2013. – С. 119.
4. Інвестиційний клімат в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/economic-cooperation/invest-climat>
5. Капітальні інвестиції в Україні : статистичний бюлетень за січень – грудень 2014 року. – К., 2015. – 44 с.
6. Кісіль М. І. Стратегічні напрями інвестиційного забезпечення розвитку сільського господарства / М. І. Кісіль // *Економіка АПК*. – 2012. – № 9. – С. 36–39.
7. Кожем'якіна М. Ю. Інвестиційне забезпечення як основа розвитку аграрної економіки України / М. Ю. Кожем'якіна // *Економіка АПК*. – 2009. – № 12. – С. 68–73.
8. Лупенко Ю. О. Фінансування інвестицій у сільськогосподарське виробництво / Ю. О. Лупенко, Є. І. Лупенко // *Економіка АПК*. – 2010. – № 10. – С. 122–125.
9. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1560-12/page>
10. Рейтинг інвестиційної привабливості регіонів : національний проєкт. – К., 2014. – 389 с.
11. Сільське господарство України за 2008 рік : статистичний збірник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
12. Сільське господарство України за 2009 рік : статистичний збірник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
13. Сільське господарство України за 2010 рік : статистичний збірник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
14. Сільське господарство України за 2011 рік : статистичний збірник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
15. Сільське господарство України за 2012 рік : статистичний збірник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
16. Сільське господарство України за 2013 рік : статистичний збірник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
17. Сільське господарство України за 2014 рік : статистичний збірник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
18. Шевченко О. В. Інструменти підвищення інвестиційної спроможності регіонів у контексті розкриття внутрішнього потенціалу розвитку : аналітична записка / О. В. Шевченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.niss.gov.ua/articles/1658/#_ftnref3
19. Янишин Я. С. Привабливість міжнародних інвестицій в Україні / Я. С. Янишин, Ю. П. Кашуба // *Економіка АПК*. – 2012. – № 7. – С. 63–69.

REFERENCES

- Havryliuk, O. V., and Lupenko, Yu. O. "Investuvannia v ahrosektor: identyfikatsiia ta napriamy usunennia pereshkod" [Investment in the agricultural sector: identification and elimination of obstacles directions]. *Ekonomika APK*, no. 6 (2009): 63-68.
- Ivchenko, L. V. "Shliakhy zaluchennia dodatkovykh kapitalnykh investytsii" [Ways to attract additional capital investment]. *Finansy, oblik i audyt*, no. 19 (2012): 278-285.
- Investytsii - shliakh do efektyvnoho ekonomichnoho rozvytku terytorii: krashchi praktyky, bariery ta pereshkody i sposoby yikh podolannia na prykladi Dnipropetrovskoi ta Lvivskoi oblasti: analitychne doslidzhennia* [Investments - a way to the economic development of areas: best practices, barriers and obstacles and ways to overcome them by the example of Dnipropetrovsk and Lviv regions: analytical study]. Kyiv, 2013.
- "Investytsiinyi klimat v Ukraini" [The investment climate in Ukraine]. <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/economic-cooperation/invest-climat>
- Kapitalni investytsii v Ukraini: statystychnyi biuletyn za sichen - hruden 2014 roku* [Capital investment in Ukraine: statistical bulletin for January - December 2014]. Kyiv, 2015.
- Kisil, M. I. "Stratehichni napriamy investytsiinoho zabezpechennia rozvytku silskoho hospodarstva" [Strategic directions of investment support agricultural development]. *Ekonomika APK*, no. 9 (2012): 36-39.
- Kozhemiakina, M. Yu. "Investytsiine zabezpechennia yak osnova rozvytku ahrarynoi ekonomiky Ukrainy" [Investment security as the basis of the agrarian economy of Ukraine]. *Ekonomika APK*, no. 12 (2009): 68-73.
- Lupenko, Yu. O., and Lupenko, Ye. I. "Finansuvannia investytsii u silskohospodarske vyrobnytstvo" [Financing investment in agricultural production]. *Ekonomika APK*, no. 10 (2010): 122-125.
- [Legal Act of Ukraine] (1991). <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1560-12/page>
- Reitynh investytsiinoi pryvabylosti rehioniv : natsionalnyi proekt* [Rating investment attractiveness of regions, national project]. Kyiv, 2014.
- "Sil'ske hospodarstvo Ukrainy za 2008 rik" [Farming Ukraine 2008]. <http://www.ukrstat.gov.ua>
- "Sil'ske hospodarstvo Ukrainy za 2009 rik" [Agriculture of Ukraine in 2009]. <http://www.ukrstat.gov.ua>
- "Sil'ske hospodarstvo Ukrainy za 2010 rik" [Agriculture of Ukraine in 2010]. <http://www.ukrstat.gov.ua>
- "Sil'ske hospodarstvo Ukrainy za 2011 rik" [Agriculture of Ukraine in 2011]. <http://www.ukrstat.gov.ua>
- "Sil'ske hospodarstvo Ukrainy za 2012 rik" [Farming Ukraine 2012]. <http://www.ukrstat.gov.ua>
- "Sil'ske hospodarstvo Ukrainy za 2013 rik" [Agriculture of Ukraine for 2013]. <http://www.ukrstat.gov.ua>
- "Sil'ske hospodarstvo Ukrainy za 2014 rik" [Agriculture of Ukraine for 2014]. <http://www.ukrstat.gov.ua>
- Shevchenko, O. V. "Instrumenty pidvyshchennia investytsiinoi spromozhnosti rehioniv u konteksti rozkryttia vnurishnyoho potentsialu rozvytku" [Tools to increase the investment capacity of the regions in the context of the disclosure of internal capacity development]. http://www.niss.gov.ua/articles/1658/#_ftnref3
- Yanyshyn, Ya. S., and Kashuba, Yu. P. "Pryvabyvist mizhnarodnykh investytsii v Ukraini" [The attractiveness of foreign investment in Ukraine]. *Ekonomika APK*, no. 7 (2012): 63-69.